

PORTRETE ALE BREDICENILOR DIN LUGOJ DE ANTON RUDOLF WEINBERGER

*Nicoleta Demian**

Cuvinte cheie: Caius Brediceanu, Cornelia Brediceanu, Lugoj, Anton Rudolf Weinberger, medalii, colecția Muzeului Național al Banatului

Keywords: Caius Brediceanu, Cornelia Brediceanu, Lugoj, Anton Rudolf Weinberger, medals, collection of the National Museum of Banat

În istoria orașului Lugoj și a Banatului în a doua jumătate a secolului al XIX-lea se remarcă câteva familii profund implicate în mișcarea de emancipare politică și culturală a românilor: Brediceanu, Rădulescu, Vlad, Dobrin. Constituind adevărate elite culturale, aceste familii, legate atât prin cauze comune, cât și prin afinități și căsătorii, au dat pe parcursul a două sau trei generații o serie de personalități politice, culturale, științifice, a căror activitate a depășit cadrul geografic al Banatului. Pornind de la trei piese deosebite (dintre care una inedită) păstrate în colecția de medalii a Muzeului Național al Banatului din Timișoara (MNB)¹, realizate de un gravor născut în Banat, dar care a activat cea mai mare parte a vieții la Viena, Anton Rudolf Weinberger (1879–1936), vom prezenta în rândurile ce urmează biografiile a doi membri ai familiei Brediceanu, fără pretenția de a fi exhaustive. Dacă în ultimii șaisprezece ani a început să se vorbească din nou – după o perioadă de câteva decenii de tăcere – despre diplomatul Caius Brediceanu (1879–1953), biografia mamei sale, Cornelia Brediceanu (1856–1951), a rămas cunoscută doar apropiatilor.

*

* Muzeul Național al Banatului Timișoara, Piața Huniade, nr. 1, e-mail: nicoledemian@gmail.com

¹ Comunicarea cu titlul *Piese medalistice ale familiei Brediceanu din Lugoj în colecția Muzeului Banatului din Timișoara* a fost prezentată la Conferința Națională “Oltenia. Interferențe culturale,” ed. a IV-a: “Societatea Numismatică Română. 110 ani de existență (1903–2013),” organizată de Muzeul Olteniei Craiova și Societatea Numismatică Română, Craiova (23–25 octombrie 2013).

Medalie dedicată lui Caius Brediceanu (1930)²

Avers. Legendă circulară: CAIUS BREDICEANU 1930; în câmp, bustul diplomatului Caius Brediceanu în uniformă diplomatică, purtând Ordinul Legiunea de Onoare, în profil spre dr.; sub umărul dr., jos în st., semnătura autorului: A • WEINBERGER.

Revers. Împărțit în două registre: în cel superior, la mijloc, stema mică a României întregite, pe un fundal de raze, în st. Basilica di San Pietro din Vatican, în dr. Stephansdom din Viena; în registrul inferior, imagine a portului Rio de Janeiro, cu muntele Corcovado în fundal³; în partea st. jos, semnătura gravoului: A: WEINBERGER.

Bronz; 60 mm; muchie netedă.

Proveniență: donată de Caius Brediceanu în 1930.⁴

MNB, colecția Medalii, nr. inv. 352⁵; stare de conservare foarte bună (Pl. I).⁶

Placă unifacies dedicată lui Caius Brediceanu (1930)⁷

Legendă circulară: CAIUS BREDICEANU 1930; în câmp, bustul diplomatului Caius Brediceanu în uniformă diplomatică, purtând Ordinul Legiunea de

² Lajos Huszár, Béla Procopius, *Medaillen- und Plakettenkunst in Ungarn* (Budapesta: Verlag des Vereins der Medaillenfreunde, 1932), 470, nr. 6510; George Buzdugan, Gheorghe Niculiță, *Medalii și plachete românești. Memoria metalului* (București: Editura Științifică, 1971), 269 (fără ilustrație); Alexandru Ievreinov, Octavian Iliescu, Nicolae Curdov, Maria Duțu, *Medalii private la istoria românilor. Repertoriu cronologic 1551–1998* (București, 1999), 270, nr. 2207 (fără ilustrație).

³ Imaginile fac referire la locurile unde Brediceanu a activat ca ministru plenipotențiar al României până în momentul realizării medaliei (1930), când deja își desfășura activitatea la Viena.

⁴ “Din activitatea Muzeului Bănățean”, *Analele Banatului*, Timișoara, III, nr. 4, fasc. 7 (octombrie-decembrie 1930): 133, nr. 16. În Registrul interbelic de inventar al medaliei, piesa apare la fila 28, la nr. inv. 352, fiind înregistrată ca donație a lui Caius Brediceanu, dar fără anul donației. Vezi și Florin Medeț, Vasile Rămneanțu, *Muzeul Banatului. File de cronică 1918–1948*, vol. II (Timișoara: Editura Mirton, 2003), 91.

⁵ Registrul de inventar Medalii, vol. I, fila 58, nr. inv. 352 (nr. inv. general 909.599).

⁶ Un exemplar identic al medaliei (în cutia originală) se păstrează la Muzeul de Istorie, Etnografie și Artă Plastică din Lugoj (nr. inv. 1662), împreună cu cartea de vizită autografă a diplomatului român (informație Cristian-Oliviu Gaidoș, 16.07.2018), iar un alt exemplar se află la Muzeul Național de Istorie a României din București (nr. inv. 324303, nr. vechi inv. II/6/4 PV 1319; informație dr. Cristiana Tătaru, 23.11.2018). Exemplarul menționat de Ievreinov, Iliescu, Curdov, Duțu, *Medalii*, 270, nr. 2207 (A 402/1031, PV 1437) nu a putut fi identificat în prezent în colecția MNIR.

⁷ Huszár, Procopius, *Medaillen-*, 470, nr. 6509. Autorii amintesc 7 exemplare ale acestei plăci, ceea ce reprezintă o informație deosebit de valoroasă.

Onoare, în profil spre dr., sub umărul dr., jos în st., semnătura autorului: A. WEINBERGER.

Bronz; 230 mm (diametrul plăcii); placa e prinsă pe un suport de lemn, negru, lăcuit (dimensiuni 289 x 310 mm); pe spatele suportului se observă două nr. de inventar anterioare: “2024/arh.”, scris de mână, cu cerneală neagră, pe o etichetă gen timbru și “Medalii inv. 352”, scris cu creionul; sunt vizibile și cele două nituri de prindere a plăcii pe suport.

Proveniență: necunoscută.⁸

MNB, colecția Istorie, nr. inv. 5720⁹; stare de conservare a plăcii foarte bună (Pl. II).

Placă unifacies dedicată Corneliei Brediceanu (1932)¹⁰

Bustul Corneliei Brediceanu în profil spre dr. (privitorului); sub bust, legenda: *Mama Cornelia* (este reprodusă semnătura autografă); jos, în st.: LUGOJ 1932., în dr. semnătura gravorului: A. WEINBERGER.

Bronz; 169 x 225 mm; formă dreptunghiulară cu partea de sus rotunjită; turnată.

Proveniență: necunoscută.¹¹

MNB, colecția Medalii, nr. inv. 1734¹²; stare de conservare foarte bună (Pl. III).¹³

*

Cornelia Brediceanu (Pl. IV)¹⁴ s-a născut în 20 august 1856 ca fiică a

⁸ Este posibil ca placa să fi fost donată tot de Caius Brediceanu cândva între 1930–1933, fiind înregistrată ulterior în colecția Istorie a MNB.

⁹ Registru de inventar, IV, p. 544, nr. inv. 5720 (nr. inv. general 908.092).

¹⁰ Piesa, realizată în 1932, nu este cuprinsă în importantul catalog de medalii și plachete realizat de Huszár Lajos și Procopius Béla, publicat în același an. Nu este cunoscută nici în literatura românească de specialitate.

¹¹ Nu se cunosc date legate de anul și împrejurările în care placa Corneliei Brediceanu a ajuns în colecția muzeului timișorean.

¹² Registru de inventar Medalii, vol. III, f. 74, nr. inv. 1734 (nr. inv. general 975.719).

¹³ Un exemplar identic se află în colecția Muzeului de Istorie, Etnografie și Artă Plastică din Lugoj, placa fiind prinsă pe un suport de lemn, negru, lăcuit (informație Cristian-Oliviu Gaidoș, 16.07.2018).

¹⁴ Fotografiele care ilustrează acest studiu provin din colecția Memoriale a MNB, din fondul Brediceanu. Cele referitoare la activitatea diplomatică a lui Caius Brediceanu au fost achiziționate de la fiul acestuia, Caius Brediceanu din Sibiu, în 1979. Arhiva lui Tiberiu Brediceanu a ajuns în colecția muzeului timișorean de la fiul acestuia, compozitorul și dirijorul Mihai Brediceanu din București.

Paulinei (născută Seimanu)¹⁵ și a lui Constantin Rădulescu¹⁶, avocat, inginer și primar timp de mai mulți ani al orașului Lugoj. Soții Rădulescu, căsătoriți în 1849, au avut cinci copii: Sofia, George, Cornelia, Constantin și Elena¹⁷, cărora le-au asigurat o educație aleasă, inclusiv muzicală. Cele trei fete știau să cânte bine la pian. Sora Corneliei, Sofia (căsătorită Vlad), mama poetului Victor Vlad Delamarina¹⁸, a fost scriitoare și compozitoare, organizând un apreciat salon de literatură și muzică în Lugoj, iar cealaltă soră, Elena (căsătorită Dobrin), avea să conducă renumitul cor din Lugoj¹⁹ înainte de venirea compozitorului Ion Vidu.²⁰

În 25 aprilie/7 mai 1876, Cornelia s-a căsătorit²¹ cu avocatul Coriolan Brediceanu (Pl. V), cel care avea să devină deputat în Parlamentul din Budapesta și unul dintre cei mai cunoscuți militanți pentru drepturile românilor din Banat și Transilvania în cadrul Monarhiei austro-ungare. Coriolan, născut la Lugoj în

¹⁵ Paulina Seimanu (1832–1915), fiica lui Vladimir Seimanu din Timișoara-Fabric, a fost președinta Reuniunii române de femei din Lugoj. A decedat în 11/24 august 1915 la Lugoj, la vârsta de 83 de ani, după o viață dedicată “familiei și binelui public”. Necrologul Paulinei Rădulescu (născută Seimanu), 11/24 august 1915 (colecția Memoriale a MNB, fond Brediceanu, nr. inv. 5342).

¹⁶ Constantin Rădulescu (1824–1895), avocat, inginer, primar al orașului Lugoj; fiul preotului Constantin Rădulescu din Chizătău și al soției sale, Terezia. Absolvent al Politehnicii din Budapesta, a fost numit în 1847 inginer-șef al orașului Timișoara. În 1854 s-a stabilit definitiv la Lugoj, unde a fost primar al orașului timp de trei mandate. A absolvit Dreptul la Debrecen, pentru a face față responsabilităților de primar. A fost avocatul familiei Mocioni. Dorli Blaga, “Introducere,” în Cornelia Blaga-Brediceanu, *Jurnale: 1919, 1936–1939, 1939–1940, 1959–1960*, ed. a II-a (București: Editura Humanitas, 2016), 14–15.

¹⁷ Sofia, căsătorită cu avocatul Ioan Vlad; George Rădulescu, profesor universitar de farmacologie, stabilit la Budapesta (unde a avut o farmacie în Cetate), căsătorit cu Elena Nedelcu; Cornelia, căsătorită cu avocatul Coriolan Brediceanu; Constantin Rădulescu, medic chirurg, stabilit în București, căsătorit cu Zoe Boerescu, fiica lui Vasile Boerescu, avocat și om politic și Elena, căsătorită cu avocatul și omul politic George Dobrin. Blaga, “Introducere,” 15–16.

¹⁸ Victor Vlad Delamarina (1870–1896), primul poet dialectal român (autorul poeziei *Ăl mai tare om din lume*), prozator, acuarelist, locotenent de marină. S-a născut în 31 august 1870 în Satu Mic (azi Victor Vlad Delamarina). A urmat o carieră militară, deși era atras de pictură. A studiat la școlile militare din Craiova, Iași și București, absolvind ca sublocotenent de marină. Avansat în 1895 la gradul de locotenent de marină, a călătorit mult, notându-și impresiile de călătorie. A murit la 26 de ani, în 15 mai 1896, de tuberculoză. Vezi Aurel Cosma, “Familia poetului Victor Vlad Delamarina,” în *Prin Timișoara de altădată. Evocări* (Timișoara: Editura Facla, 1977), 137–149.

¹⁹ Cosma, *Prin Timișoara*, 138–139.

²⁰ Ion Vidu (1863–1931), compozitor, dirijor de cor, folclorist, profesor, publicist. Autor a peste 160 de compoziții pentru cor, a condus corul vechii Reuniuni române de cântări și muzică din Lugoj. A fost unul dintre fondatorii ziarului *Drapelul* din Lugoj și fondatorul Asociației corurilor și fanfarelor române din Banat (1922).

²¹ *Familia*, XII, nr. 18 (2/14 mai 1876): 215.

23 decembrie 1849 (stil vechi) sau 5 ianuarie 1850 (stil nou), era fiul Iulianei (născută Popovici) și al lui Vasile Brediceanu²², meșter săpunar. Venită în Banat din Oltenia la mijlocul secolului al XVIII-lea, familia Brediceanu se stabilise la Lugoj la sfârșitul acestui secol.²³ Coriolan studiasse științele juridice la Bratislava și Budapesta, iar în 1874, după susținerea examenului de avocat la Budapesta, își deschisese un birou avocațial în Lugoj. A rămas cunoscut pentru pledoariile pe care le susținea în instanță (a fost avocatul apărării în procesele intentate de autorități unor oameni politici români și unor publicații românești) și în Camera Deputaților. Pasionat susținător al vieții culturale lugojene, a fost președinte al Reuniunii de cântări și muzică din Lugoj, ale cărei statute le-a redactat, a scris nuvele și piese de teatru.

Cornelia și Coriolan Brediceanu au avut patru copii: Tiberiu²⁴, Caius (a cărui biografie o vom prezenta în acest studiu), Sempronia²⁵ și Cornelia²⁶ (Pl. VI-VIII). Familia avea să fie greu încercată prin dispariția prematură a lui Coriolan în 25 ianuarie/7 februarie 1909.

²² Vasile Brediceanu (1821–1863), fiul lui Ioan Brediceanu, săpunar, s-a căsătorit în 1842 cu Iuliana Popovici (1824–1901), fiica negustorului Nicolae Popovici. Au avut opt copii: Elena, Silviu, Coriolan, Livius, Vasile George, Silvia, Ioan Virgil și Virgilius. P. Olde, “Originea familiei Brediceanu,” *Primăvara Banatului. Revista Școalelor Secundare din Lugoj*, fără an, 37, 38 (paginile articolului sunt lipite într-un album, colecția Memoriale a MNB, fond Brediceanu, nr. inv. 5463).

²³ Ioachim Miloia, “Familia Brediceanu în Banat,” *Analele Banatului*, Timișoara, III, nr. 4, fasc. 7 (octombrie-decembrie 1930): 2.

²⁴ Tiberiu Brediceanu (1877–1968), jurist, compozitor, folclorist, membru corespondent al Academiei Române. Cel mai cunoscut dintre copiii lui Coriolan Brediceanu s-a născut la Lugoj în 2 aprilie 1877. A studiat Dreptul la Budapesta, Bratislava, Viena și Roma, obținând doctoratul în drept în 1902 la Universitatea din Cluj. După Unire, a deținut funcții politice importante, contribuind la înființarea Teatrului Național, a Conservatorului de Muzică și a Operei Române din Cluj. A fost director al Operei din București, membru fondator al Societății Compozitorilor Români și director al Băncii Albina din Brașov. George Sbârcea, *Tiberiu Brediceanu în slujba muzicii românești* (București: Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor din RSR, 1967). Căsătorit cu Eugenia (născută Mazzuchi), a fost tatăl cunoscutului compozitor și dirijor Mihai Brediceanu (1920–2005). S-a stins din viață la București în 19 decembrie 1968.

²⁵ Sempronia Brediceanu (1888–1957), în urma unei boli contagioase grave a rămas ușor suferindă (Blaga, “Introducere,” 16), astfel încât și-a petrecut întreaga viață acasă, la Lugoj, alături de mama ei.

²⁶ Cornelia Brediceanu (1897–1983). S-a născut în 2 septembrie 1897 la Lugoj. A studiat medicina la Universitatea din Viena (3 ani), apoi la Universitatea “Regele Ferdinand I” din Cluj. În 1920 s-a căsătorit cu Lucian Blaga (1895–1961), pe care îl cunoscuse în 1916 la Viena. Din 1924 soții Blaga au locuit la Lugoj, unde Blaga s-a dedicat scrisului, iar Cornelia a deschis un cabinet stomatologic în casa părintească. Din 1926 l-a însoțit pe Blaga în peregrinările diplomatice la Varșovia, Praga, Berna, Viena și Lisabona. Și-a susținut soțul cu tact și discreție de-a lungul întregii vieți. S-a stins din viață în martie 1983 la Cluj, fiind înmormântată la Lancrăm alături de Lucian Blaga.

Cornelia a fost o pianistă talentată, Tiberiu și Caius moștenindu-i dragostea pentru muzică. Există mai multe evocări ale Corneliei Brediceanu în acest sens. Caius Brediceanu își amintea: "... mama noastră (Cornelia născută Rădulescu), ne era îngerul ocrotitor. La început jocurile, mai târziu învățătura și instrucția muzicală au fost conduse de ea. Ani dearândul (*sic!*), am adormit cu fratele meu, Tiberiu, în acorduri de Chopin și Beethoven, căci activitatea ei zilnică și-o încheia, de obicei, la pian, cu bogatul ei repertoriu. Pe atunci am auzit, întâia oară, simfoniile lui Beethoven, pe care le cânta la patru mâini cu sora ei, neuitata noastră mătușă Elena, măritată cu Dr. Gh. Dobrin".²⁷

O altă mărturie o evocă pe Cornelia drept o mamă care s-a ocupat cu multă grijă de educația copiilor săi, învățându-i primele noțiuni de muzică.²⁸ Întreaga viață și-a dedicat-o familiei, în casa din centrul Lugojului, de pe str. Făgetului nr. 4 (azi str. Victor Vlad Delamarina)²⁹, ocupându-se de bunul mers al casei. Cultivată, cunoscând limbile germană, maghiară și franceză, Cornelia avea în același timp cunoștințe practice de croitorie (și-a confecționat singură rochia de mireasă), broderie, gospodărie. Casa era formată din două corpuri legate printr-o poartă mare: în dreapta se afla un corp cu două încăperi mari (fostul birou avocațial al lui Coriolan), iar în partea stângă era casa mare folosită ca locuință. Se intra prin curtea interioară, pe un șir de trepte de piatră cu balustrade frumos arcuite. Spre stradă erau cele două saloane: cel mare, numit "salonul roșu", mobilat în stil Secession, cu multe fotolii și canapele, o bibliotecă și un pian mare de concert, iar în continuarea acestuia era "salonul albastru", cu mobilă stil Biedermeier. Sufrageria destul de întunecoasă, cu mobilă neagră și impozantă, dădea spre curte, prin verandă. După "salonul albastru", spre verandă se afla un birou mare, negru, cu multe sertare (probabil fostul birou al lui Coriolan Brediceanu), unde Cornelia scria celor trei copii aflați departe de ea: Tiberius, Caius și Cornelia. După "biroul" Corneliei urmau dormitoarele, baia, bucătăria și restul dependințelor, iar veranda (închisă cu sticlă) se prelungea până acolo. În curte erau flori, tufe de liliac, leandri, bănci, scaune, o masă și o fântână cu un vag miros de apă minerală (Pl. XVII).³⁰

Cornelia corespundea săptămânal cu copiii ei, elocvent fiind în acest sens un fragment din jurnalul Corneliei Blaga-Brediceanu, datat 27 iunie 1940:

²⁷ Caius Brediceanu, *Amintiri din viața mea* (Lugoj, 1936), 1 (exemplar cu autograful autorului: "Muzeului Bănățan. Autorul. Helsinki 24.III.937", păstrat în biblioteca MNB).

²⁸ Cosma, *Prin Timișoara*, 139, 154.

²⁹ În prezent, în clădirea achiziționată și reabilitată de către Primăria Lugoj funcționează un centru memorial cultural cunoscut sub numele de Casa Bredicenilor. La momentul achiziționării, casa nu mai aparținea familiei Brediceanu.

³⁰ Această descriere se referă la casa familiei Brediceanu în perioada interbelică. Blaga, "Introducere," 17–20.

“Alaltăieri primisem o carte poștală de la ea și-i admiram scrisul fin și încă destul de sigur (Cornelia Brediceanu avea aproape 84 de ani – n.n.). Nenumărate scrisori ne trimitea nouă, copiilor, în fiecare săptămână câte una fiecăruia dintre noi. Cu aceeași emoție ca și în copilărie, îi recunosc scrisul iubit pe plicurile ce mi le adresează. Iar pentru ea scrisorile ce-i vin de la noi sunt singurele bucurii în viața grea ce-o duce alături de S”³¹

În fiecare an, în 20 august, de ziua ei, întreaga familie se reunea pentru a o sărbători pe Maica (cum era numită de către cei dragi). La fel s-a întâmplat și în 1936, când Cornelia a împlinit 80 de ani (Pl. XV), iar petrecerea aniversară a avut loc la Casa de la vie³², după cum se poate vedea în fotografiile de familie păstrate (Pl. XVI). Nepoata Dorli Blaga³³ avea să povestească într-un interviu: “... am revenit la Lugoj când s-au sărbătorit 80 de ani ai bunicii mele și-mi amintesc că a fost foarte frumos, erau acolo toate rudele – și familia Dobrin, mama (Cornelia Blaga – n.n.) și frații (Caius, Tiberiu – n.n.)... Mama adusese niște lampioane de la Viena și s-au pus în toată grădina viei, căci masa era afară. Asta a fost în 1936”³⁴

În anii în care nu mai ieșea din casă, în fiecare duminică era vizitată de cumnatul George Dobrin însoțit de nepoatele Maia, Monica și Anca Dobrin, care aveau să-și amintească de Maica Neli astfel: “întotdeauna stătea în fața

³¹ Blaga-Brediceanu, *Jurnale*, 129. Scrisorile Corneliei Brediceanu adresate fiicei sale, Cornelia Blaga-Brediceanu, se păstrează la Muzeul Național al Literaturii Române din București.

³² În Lugoj, familiile înstărite aveau vie, situate pe Dealul viilor (la câțiva km de oraș), dispunând de case de vacanță, grădini de flori, pomi fructiferi, gospodării, dar și de terenuri de tenis, cai pentru echitație, sporturi care se practicau la vremea respectivă. Familia Brediceanu a fost prima care a construit o casă de vară la vie, unde se retrăgea vara pentru relaxare, întâlniri cu prietenii, aniversări. Copiii din familia Brediceanu, dar și verii lor, petreceau aici vacanțele de vară. De Casa de la vie, devenită cu timpul în amintirile familiei un loc legendar, “se leagă amintirile cele mai frumoase ale vieții noastre de vacanță”. Brediceanu, *Amintiri*, 3. După decesul lui Coriolan, familia Brediceanu a vândut această vie (Via veche) din rațiuni financiare, dar mai târziu, Caius Brediceanu a cumpărat o altă vie (Via nouă), care era la dispoziția întregii familii. Era locul de reunire a familiei lui Caius (venită de la Sibiu), a lui Tiberiu (venită de la Brașov), a familiei Blaga. “Aveam via unde ne întâlneam toată familia... Erau niște vacanțe încântătoare”. Olga Fruma-Brediceanu, interviu de Vasile Bogdan, Lugoj, primăvara anului 2003, în Vasile Bogdan, *Lugojul în nesfârșirea clipei*, I (Timișoara: Editura David Press Print, 2016), 53. Vezi și Blaga, “Introducere,” 21.

³³ Dorli Blaga (prenumele real fiind Ana-Dorica, căsătorită Bugnariu), născută la Berna în 2 mai 1930, este fiica Corneliei Blaga-Brediceanu și a lui Lucian Blaga. Împuțernicită de tatăl său, prin testament, să îi administreze opera, a coordonat de-a lungul timpului publicarea operei complete a acestuia. De asemenea, s-a îngrijit de publicarea jurnalelor mamei sale. Este autoarea volumului *Lucian Blaga, tatăl meu*.

³⁴ Dorli Blaga, “Despre verile când Lucian Blaga scria în “casa de la vie,” interviu de Cristian Nouras Ghinea, 28.02.2011, <https://www.poezie.ro/index.php/article/13973139/index.html> (accesat în 8.04.2013).

ferestrei... o bătrânică frumoasă, cu părul alb, cu un turban de catifea neagră și care știa o mulțime de povești, toate poveștile erau legate de familie, bineînțeles”³⁵, cu o minte extraordinar de clară și în apropierea vârstei de 90 de ani.³⁶

S-a stins din viață în 1951, la 95 de ani (la peste patru decenii după decesul lui Coriolan), fiind înmormântată în cripta familiei din Lugoj.

*

Caius Brediceanu (Pl. IX), al doilea fiu al Corneliei și al lui Coriolan Brediceanu, s-a născut în 25 aprilie 1879 la Lugoj. Și-a început studiile la Lugoj, apoi le-a continuat la Gimnaziul German din Sebeș (Alba) și la Liceul German din Sibiu, ultimele două clase de liceu urmându-le la Liceul Sf. Sava din București și la Liceul-Internat din Iași. La insistențele tatălui său, a învățat mai multe limbi străine, care i-au fost foarte utile mai târziu, în cariera diplomatică. În perioada studiilor, a fost acceptat drept corespondent al ziarului *Dreptatea* din Timișoara, pentru care a realizat numeroase reportaje. În toamna anului 1896 s-a înscris la Facultatea de Medicină a Universității din Viena, pe care a abandonat-o în favoarea Facultății de Drept din același oraș, unde în iunie 1902 a obținut doctoratul în drept internațional și în științe politice. În paralel, a urmat și cursuri de filosofie la Universitatea din Paris.

Întors în Banat după terminarea studiilor, Caius s-a implicat în mișcarea națională, organizând campania electorală a tatălui său din primăvara anului 1906, când Coriolan Brediceanu a fost ales deputat în două circumscripții – Oravița și Bocșa.³⁷ După decesul tatălui său în 1909, a preluat biroul avocațial al acestuia, înscriindu-se ca avocat definitiv în Camera Avocaților din Timișoara în 5 mai 1909, pe baza diplomei de doctor în drept și a diplomei de avocat, eliberată de către Comisia de examinare a magistraților și avocaților din Budapesta.³⁸ În primăvara anului 1910 Caius a candidat fără succes pentru Camera Deputaților în circumscripția Moravița.³⁹ A fost unul dintre notarii Marii Adunări Naționale de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918, iar în 2 decembrie, când s-a constituit Consiliul Dirigent, împărțit în 12 resorturi, Caius a fost ales secretar general la

³⁵ “Iar cornulețele cu vanilie niciunde nu erau atât de bune ca la ea”. Maia Dobrin Bayer, interviu de Vasile Bogdan, Lugoj, primăvara anului 2003, în Bogdan, *Lugojul*, I, 49.

³⁶ Maia Dobrin Bayer, Monica Dobrin și Anca Dobrin Tănăsescu, interviu de Vasile Bogdan, Lugoj, 16 august 2008, în Bogdan, *Lugojul*, I, 76–77.

³⁷ Brediceanu, *Amintiri*, 9.

³⁸ În 6 decembrie 1922 s-a transferat în Baroul Ilfov, unde a profesat până în 1927, când s-a transferat în Baroul Severin, cu sediul la Lugoj. Aici a practicat avocatura până când a fost numit ministru plenipotențiar la Rio de Janeiro. Lazăr Gruneanțu, *Avocații Baroului Timiș. 1875–2015. Lexicon* (Timișoara: Editura Artpress, 2017), 71.

³⁹ Brediceanu, *Amintiri*, 11.

Resortul de Externe, al cărui titular era Alexandru Vaida-Voevod. Totodată, a făcut parte din delegația românilor transilvăneni care a dus la București actul Unirii Transilvaniei cu România, pe care l-a înmănat regelui Ferdinand.⁴⁰

Din februarie 1919 până în iunie 1920 a fost membru al delegației României la Conferința de Pace de la Paris, reprezentând interesele Banatului. Trenul special cu care delegația română s-a deplasat de la București la Paris a trecut, în februarie 1919, și prin orașul său natal, prilejuind o revedere emoționantă: “La Lugoj ... pe peron era și mama mea, emoționată de evenimentele pe care a ajuns să le vadă și care îi apăreau ca adevărate minuni.”⁴¹ Ajuns la Paris, Caius Brediceanu l-a cooptat în calitate de consilier tehnic al delegației române pe Traian Vuia, inventatorul bănățean, stabilit din 1902 în Franța.⁴² Caius se afla încă la Paris când în 1 noiembrie 1919 a fost numit subsecretar de stat la Ministerul Afacerilor Străine.⁴³

În 1921 a intrat în guvernul conservator al lui Take Ionescu, fiind primul ministru bănățean în România reîntregită, cu funcția de ministru de stat pentru Transilvania și Banat (17 decembrie 1921–17 ianuarie 1922). A avut două mandate de deputat în Parlament: în 1919 și apoi între 1926–1927. A fost membru al Partidului Național Țărănesc.⁴⁴

Și-a început cariera diplomatică, la cererea lui Nicolae Titulescu, de care era apropiat, în decembrie 1927 ca ministru plenipotențiar al României în Argentina, Brazilia și Chile (Pl. X), țări unde România nu avusese până atunci misiuni diplomatice. În 25 aprilie 1928 sosea la Rio de Janeiro (Pl. XI), ales ca sediu central pentru misiunea sa diplomatică sud-americană. Din cauza climei și a unei mai vechi probleme de sănătate, în iunie 1929 a fost transferat la Vatican, unde a rămas mai puțin de un an, până în februarie 1930, când a fost mutat la Viena.⁴⁵ Aici și-a exercitat funcția de ministru plenipotențiar al României între 1 martie 1930–1 noiembrie 1936⁴⁶, iar ultima sa misiune diplomatică a fost la Helsinki, unde a rămas până la 1 mai 1939.⁴⁷

⁴⁰ Brediceanu, *Amintiri*, 16–17; *România. Documentele Unirii. 1918*, coord. Ioan Scurtu, Arhivele Statului din România (București: Editura Fundației Culturale Române, 1993), 146 (fotografia delegației).

⁴¹ Brediceanu, *Amintiri*, 18.

⁴² *Ibid.*, 18.

⁴³ *Ibid.*, 20.

⁴⁴ Lucian Predescu, *Enciclopedia Cugetarea. Material românesc. Oameni și înfăptuiri* (București, 1940), 129.

⁴⁵ Brediceanu, *Amintiri*, 22–23.

⁴⁶ Florin Șinca, “Un strălucit diplomat român la Viena, animator al relațiilor româno-austriece: Caius Brediceanu (1879–1953), ministru plenipotențiar la Viena (1930–1936),” *Analele Universității Creștine “Dimitrie Cantemir”*, Seria Istorie – Serie nouă 1, nr. 1 (2010): 155.

⁴⁷ Șinca, “Un strălucit diplomat,” 157.

În 1939, deși unele surse bibliografice afirmă că s-a pensionat ca ministru plenipotențiar clasa I, se pare că, întors în țară, s-a reînscris în Baroul Lugoj, depunând jurământul în 16 mai 1939.⁴⁸ Totuși, la începutul războiului îl găsim stabilit la Sibiu, în casa familiei de pe str. Bedeus nr. 7 (azi, str. Ioan Codru Drăgușanu nr. 5), unde, între 1940–1946, a locuit și sora sa, Cornelia, împreună cu Dorli și Lucian Blaga, refugiați de la Cluj la Sibiu din cauza Dictatului de la Viena.⁴⁹ Tot la Sibiu se afla, refugiat de la Cluj și Alexandru Vaida-Voevod, de care-l lega o mare prietenie încă din perioada studenției petrecută la Viena și cu care se întâlnea zilnic.

Soții Caius și Mărioara Brediceanu (născută Comșa, originară din Săliște, de lângă Sibiu) au avut doi copii, Olga⁵⁰ și Caius.⁵¹ “Om deschis, jovial, gata de glume, un povestitor înnăscut ... un dansator pasionat”, după cum îl descria fiica sa, Olga Fruma-Brediceanu⁵², descriere confirmată și de Dorli Blaga, nepoata sa: “un interlocutor interesant, fermecător, foarte sociabil și bun dansator”⁵³, Caius a fost “marele generos al familiei”. Având o bună situație materială, a contribuit financiar – după decesul lui Coriolan Brediceanu – la menținerea standardului de viață al mamei sale și al surorii Sempronia, dar și la studiile surorii sale, Cornelia, pe care a ajutat-o de multe ori și mai târziu.⁵⁴

De Traian Vuia (1872–1950) l-a legat o prietenie durabilă care a început în vremea liceului și a continuat de-a lungul întregii vieți. Între 1895–1897 Traian Vuia a lucrat la biroul de avocatură din Lugoj al lui Coriolan Brediceanu, unde a revenit apoi între 1900–1902, fiind considerat de Brediceni un membru al familiei. Din corespondența dintre Caius Brediceanu și Traian Vuia, datând din perioada 1936–1946, păstrată în colecția MNB, reiese sprijinul constant (inclusiv financiar) pe care Caius i l-a acordat inventatorului.⁵⁵ Iar acesta, în

⁴⁸ Gruneanțu, *Avocații Baroului Timiș*, 71.

⁴⁹ Șinca, “Un strălucit diplomat,” 157.

⁵⁰ Olga Brediceanu (1914–2013). S-a născut la Lugoj în 8 ianuarie 1914. A studiat geografie și istorie la București (luându-și licența în toamna anului 1934) și a început studii doctorale la Viena, pe care nu le-a finalizat din cauza mutării tatălui său la Helsinki. S-a căsătorit în 1940 cu Ion Fruma (1908–1998), avocat, chimist și om politic liberal. Din 1944 a trăit în București. Olga Brediceanu-Fruma, “Noi am stat undeva în umbră,” *Magazin istoric*, Serie nouă XL, nr. 4 (469) (aprilie 2006): 70–75; Șinca, “Un strălucit diplomat,” 153, nota 4. S-a stins din viață în martie 2013; a fost înmormântată la Lugoj.

⁵¹ Caius Brediceanu jr. (1918–2003). A studiat Dreptul, pregătindu-se să intre în diplomație, dar după 23 august 1944 a lucrat într-o cooperativă de tâmplărie, la o secție de jucării. Brediceanu-Fruma, “Noi,” 74.

⁵² Brediceanu-Fruma, “Noi,” 70.

⁵³ Blaga, “Introducere,” 12.

⁵⁴ Ibid. 21–22.

⁵⁵ Pe lângă ajutorul financiar constant pe care i l-a acordat lui Vuia, Caius Brediceanu a făcut demersuri în 1938 pentru ca acesta, aflat în pragul bătrâneții și cu o sănătate precară, să obțină

unele scrisori adresate lui Caius, gândindu-se cu nostalgie la trecut, amintește prietenia “care mă leagă de familia ta, întărită în mai mult de o jumătate de secol”⁵⁶ sau de “bunătatea cu care am fost primit în casa familiei tale”.⁵⁷

Anul 1930, primul an din misiunea diplomatică a lui Caius Brediceanu la Viena, marchează totodată și începutul legăturilor sale cu Muzeul Bănățean. În acel an, a donat un exemplar al medaliei sale, realizată de A. R. Weinberger.⁵⁸ Și tot atunci, Ioachim Miloia, directorul Muzeului, publica un document datat în 10 octombrie 1751, achiziționat de muzeul timișorean de la un colecționar din Oravița, care reprezenta prima atestare scrisă a prezenței familiei Brediceanu în Banat.⁵⁹ Pasionat de istoria familiei sale, Caius Brediceanu publica în 1931, în periodicul Muzeului Bănățean, alte trei documente aflate la Hofkammerarchiv din Viena, datate în 1749 și 1752, care aduceau lămuriri suplimentare asupra anului stabilirii Bredicenilor în Banat (1750).⁶⁰ Seria donațiilor diplomatului a continuat, astfel încât în 1933 muzeul îi mulțumea pentru “repetatele donațiuni”⁶¹, fără alte detalii. Probabil aici trebuie inclusă gravura *Achaia* de Wohlgemut Michel din anul 1493⁶², precum și cele 16 gravuri realizate de D. Știrbei și O. Laske, ajunse în colecția muzeului în anii '30 ca fiind donate de Caius Brediceanu, ministru plenipotențiar la Viena.⁶³ În 1935, Caius Brediceanu a îmbogățit colecțiile muzeului cu alte donații: fotografia tatălui său, Coriolan Brediceanu, volumul *Mémoire de la guerre de la Transylvanie et du Hongrie*, apărut la Amsterdam în 1680 și patru hărți vechi.⁶⁴ În aprilie 1936 a

o pensie viageră. Elena Borugă, *Traian Vuia. 1872–1950. Studiu monografic și catalog*, ed. a II-a (Timișoara: Mirton, 2008), 63, 64.

⁵⁶ Scrisoare din 22 martie 1939 (colecția MNB, nr. inv. 10642). Borugă, *Traian Vuia*, 65.

⁵⁷ Scrisoare din 14 iunie 1946 (colecția MNB, nr. inv. 4052). Borugă, *Traian Vuia*, 64.

⁵⁸ Vezi *supra*, nota 4.

⁵⁹ Ioachim Miloia, “Familia Brediceanu în Banat,” *Analele Banatului* III, nr. 4, fasc. 7 (octombrie-decembrie 1930): 1–9.

⁶⁰ Caius Brediceanu, “Noi documente referitoare la familiile Brăiloiu și Brediceanu,” *Analele Banatului* IV, nr. 2–4, fasc. 9 (aprilie-decembrie 1931): 166–170.

⁶¹ Scrisoare de mulțumire trimisă lui Caius Brediceanu în 19 aprilie 1933, Arhiva istorică a MNB, cf. Medeleț, Rămneanțu, *Muzeul Banatului*, 119 și nota 831.

⁶² Gravura, reprezentând o pagină din *Cronica de la Nürnberg (Liber Chronicorum)* de Hartmann Schedel, publicată la Nürnberg în 1493, în prezent se află în colecția de Grafică europeană a Muzeului de Artă din Timișoara. Informație Marius Cornea, autorul fișei gravurii (12.11.2018).

⁶³ Gravurile și proveniența lor sunt menționate într-un proces-verbal de predare-primire între Francisca Fendt, angajată a muzeului timișorean și Aurel Ciupe, directorul muzeului, din 20 noiembrie 1948. Informație Marius Cornea (12.11.2018).

⁶⁴ Scrisorile de mulțumire ale muzeului către Caius Brediceanu din 19 ianuarie, 5 aprilie și 8 octombrie 1935, Arhiva istorică a MNB, cf. Medeleț, Rămneanțu, *Muzeul Banatului*, 127–128 și nota 917.

mai donat câteva hărți⁶⁵, iar ultima donație cunoscută, un exemplar cu autograf al cărții sale, *Amintiri din viața mea*, datează din martie 1937, când se afla deja la Helsinki.⁶⁶

După război, în ultimii ani de viață s-a confruntat cu mari greutăți materiale și cu o boală nemiloasă. Proprietățile soților Brediceanu au fost naționalizate (inclusiv casa din Sibiu), iar autoritățile comuniste i-au anulat lui Caius dreptul la pensie. A murit în 19 iunie 1953, fiind înmormântat cu discreție la Lugoj.⁶⁷ După decenii în care numele său a fost trecut sub tăcere, lumea a început să-l redescopere mai ales după interviul fiicei sale Olga Brediceanu-Fruma publicat în aprilie 2006 în *Magazin istoric*.⁶⁸

*

Considerat sculptor și medalist vienez, deoarece și-a petrecut o mare parte a vieții la Viena, *Anton Rudolf Weinberger*⁶⁹ s-a născut în 5 octombrie 1879 la Reșița într-o familie catolică. A urmat școala la Anina și Kecskemét, iar după o scurtă perioadă de ucenicie în atelierul unui meșter din Vrșac, s-a întors la Anina, unde a petrecut mult timp în atelierul de turnătorie al coloniei industriale,

⁶⁵ Medeleț, Rămneanțu, *Muzeul Banatului*, 140.

⁶⁶ *Vezi supra*, nota 27.

⁶⁷ Brediceanu-Fruma, "Noi," 74. Unele surse bibliografice menționează că a decedat la Lădești, jud. Vâlcea.

⁶⁸ *Vezi supra*, nota 50.

⁶⁹ Bibliografie selectivă despre viața și activitatea lui A. R. Weinberger (menționăm în paranteze data nașterii și a decesului lui Weinberger așa cum apar în fiecare lucrare amintită): László Siklóssy, "A modern magyar éremművészet és művelői (1817–1910)," *Numizmatikai Közlöny*, Budapesta 9/2 (1910): 62 (n. Reșița, 1879), 65–66 (partea dedicată artiștilor contemporani autorului se bazează pe informațiile furnizate de către aceștia); L. Forrer, *Biographical Dictionary of Medallists, Coin-, Gem-, and Seal-Engravers, Mint-Masters, Ancient and Modern, with References to their works. B.C. 500 – A.D. 1900*, VI (London: Spink & Son Ltd, 1916), 426–427; Forrer, *Biographical Dictionary*, VIII (1930), 265–266; Huszár, Procopius, *Medaillen-*, 468–482 (n. Reșița, 5 octombrie 1879); Predescu, *Enciclopedia*, 916 (n. Anina, 1881 – d. Viena, 1937); Ulrich Thieme, Felix Becker, *Allgemeines Lexikon der Bildenden Künstler*, ed. a II-a, ed. Hans Vollmer, vol. 35 (Leipzig, 1978), 286–287 (n. Reșița, 5 octombrie 1879); *Művészeti Lexikon* (ed. Anna Zádor, István Genthon), vol. IV (Budapest, 1968), 729–730 (n. Reșița, 5 octombrie 1879 – d. Viena, 22 iulie 1936); Valerian L. Ciofu, "Pagini de istorie a clasei muncitoare din România ilustrate în medalistică," *Buletinul Societății Numismatice Române (BSNR)* 75–76 (1981–1982), nr. 129–130 (București, 1983): 399 (n. Anina, 1881 – d. Viena, 1937); Anton Peter Petri, *Biographisches Lexikon des Banater Deutschtums* (Marquartstein, 1992), col. 2057 (n. Reșița, 3 septembrie 1879 – d. Viena, 16 iulie 1945 (*sic!*)); Constanța Știrbu, Doina Ciobanu, Dana Bălănescu, *Un artist pentru neuitare. Anton Rudolf Weinberger* (Reșița, 1994), *passim* (catalog de expoziție, multiplicat în doar câteva exemplare, care nu mi-a fost accesibil, în pofida căutărilor stăruitoare de-a lungul anilor!); Ievreinov, Iliescu, Curdov, Duțu, *Medalii*, 643, nr. 255 (n. Reșița, 5 octombrie 1879).

care aparține Societății de Căi Ferate Austro-Ungare. Părinții săi, descoperindu-i talentul și înclinația spre modelare, l-au trimis pe tânărul Anton Rudolf la Școala de arte și meserii pentru orfevri din Turnau (azi Turnov, Cehia), pe care a absolvit-o în doi ani în loc de patru (perioada prevăzută pentru formarea ca bijutier și aurar). Având o recomandare scrisă pentru obținerea unei burse de stat, din 1899 a studiat la Kunstgewerbeschule (Școala de Artă Decorativă) din Viena, unde l-a avut profesor pe cunoscutul gravor Stefan Schwartz.⁷⁰ După o călătorie de studii în Germania, s-a înscris la Akademie der Bildenden Künste (Academia de Arte Frumoase) din Viena, la clasa profesorului Josef Tautenhayn senior⁷¹, un alt renumit gravor austriac.

Stabilit definitiv la Viena, din 1907 a activat ca artist independent, expunând anual la marile saloane și expoziții atât din străinătate, cât și din Monarhia austro-ungară. S-a bucurat de succes: în 1904 a primit Premiul Gundel al Academiei de Arte Frumoase din Viena, iar în 1908 Premiul anului din partea Societății pentru promovarea artei medaliei și a plasticii mici pentru placheta dedicată pictorilor austrieci J. Führich, M. Schwind și E. V. Steinle, piesă expusă în martie 1910 la New York în cadrul expoziției de medalii contemporane organizată de Societatea Numismatică Americană.⁷² În același an, Weinberger a participat la Salonul de medalii de la Bruxelles, unde a expus 48 de lucrări.⁷³

“Activitatea lui se caracterizează prin sârguință și rutină, la care se adaugă simțul pentru compoziție; toate acestea explică numeroasele comenzi și succesul de care a avut parte”, spunea Siklóssy László despre Weinberger în

⁷⁰ Stefan Schwartz (1851–1924), sculptor și medalist austriac, profesor la Academia din Viena și la Kunstgewerbeschule, cavaler al Ordinului Franz Josef și comandor al Ordinului Sf. Sava. A studiat arta gravurii la Viena în 1867, fiind angajat o perioadă, până în 1870, de J. C. Klinkosch. În același timp, a urmat cursuri de sculptură cu profesorul Otto König. Din 1876 a condus propria școală de gravură, continuând să predea și la Kunstgewerbeschule. S-a bucurat de un mare succes, câștigând medalii de aur la Berlin, Paris, Viena etc. Forrer, *Biographical Dictionary*, V (1912), 425–430.

⁷¹ Josef Tautenhayn senior (1837–1911), sculptor și gravor austriac. A fost elevul gravorului Karl Radnitzky (1818–1901). Mai târziu, a studiat arta gravurii medaliiilor la Academia de Gravură a Monetăriei din Viena, artă pe care a aprofundat-o prin călătoriile de studii în Italia, Franța și Anglia. În 1869 a fost desemnat gravor la Monetăria din Viena, iar din 1878 a fost profesor de gravură la Academia de Arte Frumoase din același oraș. A câștigat premii importante și a fost cavaler al Ordinului Franz Josef. Semnează J. TAUTENHAYN; J. T. A avut un fiu, Johann Josef Tautenhayn jr. (1868-?), cunoscut sculptor și gravor. Forrer, *Biographical Dictionary*, VI, 35–40. Weinberger este autorul unei medalii de bronz dedicate profesorului său, datată în 1911. Huszár, Procopius, *Medaillen-*, 474, nr. 6577.

⁷² *Catalogue of the international exhibition of contemporary medals. The American Numismatic Society. March, 1910*, ed. a II-a (New York: The De Vinne Press, 1911), 223, nr. 12; https://ia803007.us.archive.org/29/items/bml-NK6310_Am3/NK6310_Am3.pdf (accesat în 2.11.2019).

⁷³ Forrer, *Biographical Dictionary*, VI, 426–427 (sunt enumerate cele 48 de lucrări).

1910.⁷⁴ Rafinat portretist, Weinberger a realizat peste 100 de medalii și plachete dedicate unor membri ai familiei imperiale austro-ungare (împăratul Franz Josef, prințul moștenitor Rudolf, arhiducele Franz Ferdinand, arhiducele Karl Franz Josef, încoronat ca împăratul Karl I) sau unor personalități ale vremii: poeți, pictori, actori, compozitori, oameni politici. Unele medalii și plachete semnate de el reprezintă personaje mitologice (Atena, Diana), scene alegorice (anotimpurile, răpirea Europei) sau au o temă religioasă (Madona, Sf. Terezia, Sf. Barbara, Sf. Anton, Sf. Francisc, Sf. Hubert). Alte medalii sunt dedicate unor expoziții organizate în primul deceniu al secolului al XX-lea la Viena, Graz, Linz, Troppau (azi, Opava, Cehia) etc. Unele ilustrează viața sportivă a epocii, artistul punând în valoare frumusețea corpului uman sau sunt premii sportive ale unor asociații și cluburi. De altfel, Weinberger a fost primul artist din Austria, care și-a îndreptat atenția asupra medaliilor și distincțiilor sportive cu caracter artistic.⁷⁵ O categorie aparte o reprezintă plachetele cu portretele soției și copilului artistului realizate în anii 1906, 1910 și 1917⁷⁶ sau autoportretul artistului realizat în 1922 la Viena.⁷⁷ A realizat și jetoane, ca de exemplu, jetoanele excursiilor organizate de Societatea numismatică și medalistică din Austria în 1910, 1912 și 1916 sau un jeton de cazinou în valoare de 10 schillingi (în perioada interbelică). Pe medaliile și plachetele sale semnează: A.W.; A. WEINBERGER; WEINBERGER; FEC. WEINBERGER. Lucrările sale se găsesc atât în colecții particulare, cât și în colecțiile unor muzee din Viena, Budapesta, Berlin, Paris, București, Dortmund, Salzburg, Baden etc.

Pe lângă medalii, plachete și sculptură mică, artistul a executat și lucrări sculpturale de proporții mai mari. Astfel, la Viena a lucrat la restaurarea cavoului familiei imperiale de Habsburg din Biserica Capucinilor și a realizat reliefurile de la monumentul călugărului capucin Marco d'Aviano (1631–1699). Este autorul portretului-medalion din bronz al compozitorului Anton Bruckner (1824–1896) de pe placa memorială dedicată acestuia din Biserica Aptaială din Klosterneuburg (Austria).⁷⁸

După Primul Război Mondial, aflat în România, Weinberger a lucrat mai multe portrete remarcabile, dintre care se disting cele ale regelui Ferdinand și ale reginei Maria.⁷⁹ În decembrie 1921, a deschis la București o expoziție împreună

⁷⁴ Siklóssy, "A modern," 62.

⁷⁵ Huszár, Procopius, *Medaillen-*, 468.

⁷⁶ *Ibid.*, 474, nr. 6578–6580.

⁷⁷ *Ibid.*, 474, nr. 6581.

⁷⁸ <http://www.antonbruckner.at/Gedenkstaetten.php?Staette=42&Ortid=72> (accesat în 13.11.2018).

⁷⁹ Este vorba de medalioane unifacies, de bronz, cu diametrul între 150–170 mm, realizate între anii 1920–1921 (Huszár, Procopius, *Medaillen-*, 475, nr. 6583–6585) sau de probe din ghips ale unor medalioane din anii 1921–1922, cu diametrul între 220–250 mm (*Ibid.*, 475, nr. 6586

cu sculptorul timișorean Járay Sándor.⁸⁰ Dintre medaliile și plachetele românești⁸¹, unele sunt dedicate unor personalități contemporane autorului: mitropolitul Miron Cristea (1920)⁸², Octavian Goga, ministru al Cultelor și Artelor (1920)⁸³; istoricul de artă Alexandru Tzigara-Samurçaș (1921)⁸⁴, arhiepiscopul Raymund Netzhammer (1923)⁸⁵, dirijorul George Georgescu (1923)⁸⁶, omul politic Alexandru Marghiloman (1920 și 1924)⁸⁷, diplomatul Carol M. Mitileneu (1925)⁸⁸, farmacistul George Grințescu (1933)⁸⁹ ș.a.

A mai realizat medalia jubiliară a primei Societăți Române de Asigurări “Dacia” (1921)⁹⁰, medalia Expoziției și târgului de mostre ale industriei românești, organizată la București între 11 septembrie–2 octombrie 1921⁹¹ (prima

și 6589). La acestea se adaugă și portretul lui Carol al II-lea din 1930 (Ievreinov, Iliescu, Curdov, Duțu, *Medalii*, 271, nr. 2216).

⁸⁰ Járay Sándor (1870–1943), sculptor, născut în Timișoara în 1870. A studiat la Academia de Arte Frumoase din Viena. În 1901 s-a stabilit la Berlin. A participat la marile expoziții de la Berlin și München cu grupuri statuare, dar îndeosebi cu portrete. A lucrat în marmură, bronz, lemn. Újvári Péter, ed., *Magyar Zsidó Lexikon* (Budapesta: 1929), 406 (varianta on-line: <http://mek.oszk.hu/04000/04093/html/0414.html>, accesat în 3.09.2018). A murit la Londra în 1943, unde se refugiase în exil. Informația despre expoziția de sculptură de la București din 1921 apare la I. G. Probota, “Medalistică noastră în 1921,” *BSNR* 16 (octombrie-decembrie 1921), nr. 40 (București, 1922), 126.

⁸¹ Unele sunt amintite la Buzdugan, Niculiță, *Medalii și plachete*, 264–270 (în listele de medalii și plachete din anii 1920–1933). Probabil că cele mai multe dintre acestea sunt cuprinse în catalogul de expoziție: Știrbu, Ciobanu, Bălănescu, *Un artist pentru neuitare*, care însă nu ne-a fost accesibil.

⁸² Huszár, Procopius, *Medaillen-*, 475, nr. 6590; Probota, “Medalistică,” 126; Ievreinov, Iliescu, Curdov, Duțu, *Medalii*, 228, nr. 1807.

⁸³ Huszár, Procopius, *Medaillen-*, 470, nr. 6495; nr. 6496 este placheta cu portretul doamnei Goga (1920).

⁸⁴ *Ibid.*, 477, nr. 6649.

⁸⁵ *Ibid.*, 475, nr. 6591.

⁸⁶ *Ibid.*, 468, nr. 6467 (nr. 6468 este placheta realizată pentru soția dirijorului în același an, 1923); Ievreinov, Iliescu, Curdov, Duțu, *Medalii*, 240, nr. 1915.

⁸⁷ Huszár, Procopius, *Medaillen-*, 470, nr. 6507 (plachetă de bronz, 1920, 2 ex.), nr. 6508 (medalie de bronz realizată la împlinirea a 70 de ani, 1924). Medalia din 1924 apare la Ievreinov, Iliescu, Curdov, Duțu, *Medalii*, 244, nr. 1953.

⁸⁸ Huszár, Procopius, *Medaillen-*, 470, nr. 6505.

⁸⁹ Ievreinov, Iliescu, Curdov, Duțu, *Medalii*, 280, nr. 2297.

⁹⁰ Probota, “Medalistică,” 126; Ievreinov, Iliescu, Curdov, Duțu, *Medalii*, 233, nr. 1847. În catalogul Huszár, Procopius, *Medaillen-*, 482, la nr. 6728 apare o plachetă rotundă unifacies de bronz, având același diametru (60 mm), dedicată aceleiași Societăți în 1921.

⁹¹ Huszár, Procopius, *Medaillen-*, 481, nr. 6719; Probota, “Medalistică,” 126–127; Ciofu, “Pagini,” 398; Ievreinov, Iliescu, Curdov, Duțu, *Medalii*, 233, nr. 1854; Ernest Oberländer-Târnoaveanu, Katiușa Pârvan, “Medalii, plachete, ordine, decorații, monede și bancnote cu portretele regelui Ferdinand I și reginei Maria,” *Muzeul Național* 15 (2003): 313, 331 nr. 107.

expoziție generală organizată în țară după întregirea României), placheta Școlii Superioare de Arhitectură la aniversarea a 25 de ani de activitate (1922)⁹² și medalia jubiliară a Societății Regale Române de Geografie (1925).⁹³

Mai puțin cunoscută este placheta de bronz a inginerului și colecționarului Constantin C. Orghidan, director general la Uzinele de Fier și Domenii din Reșița (între 1923–1927), realizată la Viena în 1925, probabil la solicitarea acestuia.⁹⁴ În același an, Weinberger a realizat alte trei piese, probabil tot la solicitarea lui C. Orghidan și legate, de asemenea, de Uzinele de Fier și Domenii din Reșița: placheta și cele două variante ale medaliei dedicate lui Adalbert Veith (administrator-delegat, anterior director) la aniversarea a 25 de ani de activitate (1900–1925).⁹⁵

Aproape necunoscută este o altă plachetă din 1928, care îl portretizează pe directorul general Blasian⁹⁶ din Timișoara. Deși nu este ilustrată, piesa este importantă, făcând parte din seria foarte restrânsă a medaliilor și plachetelor dedicate unor personalități bănățene.

În 1935, numele lui Anton Rudolf Weinberger apare evidențiat între cei 25 de medaliști din Austria, care au participat cu 350 de lucrări la expoziția organizată de către Magyar Éremkedvelők Egyesülete (Asociația Numismaților din Ungaria) la Muzeul Național de Arte Aplicate din Budapesta.⁹⁷

Această carieră prodigioasă avea, însă, să se încheie tragic anul următor. Dacă sursele bibliografice sunt clare în privința orașului unde a decedat, nu

⁹² Huszár, Procopius, *Medaillen-*, 477, nr. 6648.

⁹³ Ibid., 475, nr. 6587 (ex. de aur, argint și bronz); Ievreinov, Iliescu, Curdov, Duțu, *Medalii*, 246, nr. 1971; Oberländer-Târnoveanu, Pârvan, “Medalii, plachete,” 314, 333, nr. 128.

⁹⁴ Constanța Știrbu, Nicolae Trohani, George Trohani, “Inginerul Constantin C. Orghidan (1874–1944). Studiu genealogic și istoric,” *Muzeul Național* 16 (2004): 258–259 și nota 209. Placheta apare în catalogul publicat de Huszár și Procopius la p. 476, nr. 6619 (unifacies, dimensiuni 220 x 140 mm).

⁹⁵ Huszár, Procopius, *Medaillen-*, 476, nr. 6628 (placă de bronz, unifacies, diametru 180 mm), nr. 6629 (medalie de bronz, diametru 60 mm) și nr. 6630 (medalie de bronz, diametru 31 mm). Weinberger este autorul și a celor două variante ale plachetei soției lui Adalbert Veith (nr. 6626 și 6627). Pentru medalia lui Veith vezi și Ciofu, “Pagini,” 398–399; Ievreinov, Iliescu, Curdov, Duțu, *Medalii*, 248, nr. 1990–1991.

⁹⁶ Huszár, Procopius, *Medaillen-*, 477, nr. 6638 (plachetă unifacies de bronz, dimensiuni 220 x 160 mm). Piesa nu este cunoscută în literatura românească de specialitate. Probabil este vorba de Victor Blasian (întâlnit uneori în forma Blașian sau Blașianu), inginer, profesor la Școala Politehnică din Timișoara, președinte al Consiliului de administrație al Băncii de Scont din Timișoara, rector al Școlii Politehnice (1930–1933), unul dintre fondatorii și primul președinte al Institutului Social Banat-Crișana (1932–1933).

⁹⁷ “Osztrák éremművészeti kiállítás,” *Magyar Iparművészet* 38 (1935), nr. 1–2: 66; http://epa.oszk.hu/01000/01059/00199/pdf/EPA01059_MagyarIparmuveszet_1935_1-2_66-68.pdf (accesat în 22.11.2018).

aceiași lucru se poate spune despre data decesului. Informațiile sunt contradictorii atât referitor la anul, cât și la ziua decesului.⁹⁸ Informații importante găsim într-un scurt articol din *Temesvári Hirlap* din 31 iulie 1936 despre vestea morții renumitului gravor Weinberger, la Viena, în dimineața zilei de 30 iulie, în urma unui tragic accident.⁹⁹ Alte surse bibliografice menționează ziua de 22 iulie.

Deși s-a născut în Banat și a lucrat și în România, medaliile semnate de A. R. Weinberger sunt rare în muzeele din Banat. Muzeul Național al Banatului din Timișoara deține în patrimoniul său cele trei piese prezentate mai sus; în colecția Muzeului de Istorie, Etnografie și Artă Plastică din Lugoj se află medalia lui Caius Brediceanu și placa Corneliiei Brediceanu, iar Muzeul Banatului Montan din Reșița are cele două variante ale medaliei lui Adalbert Veith, amintite în rândurile de mai sus.¹⁰⁰

În România, cele mai multe medalii realizate de Weinberger se păstrează în colecțiile Muzeului Național de Istorie a României din București: 40 de medalii și plachete, lucrate în argint, bronz și plumb. Unele provin din fosta colecție a Academiei Române, altele au fost achiziționate de-a lungul timpului, iar câteva au fost donate de familia gravorului. În 1994, aceste piese au fost prezentate într-o expoziție temporară, intitulată *Un artist pentru neuitare. Anton Rudolf Weinberger*, organizată la Reșița de Muzeul Național de Istorie a României din București împreună cu Muzeul Banatului Montan din Reșița. În anul 2004, la împlinirea a 125 de ani de la nașterea artistului, la secția germană “Alexander Tietz” a Bibliotecii Județene “Paul Iorgovici” din Reșița a fost dezvelit un basoreliev de ghips cu efigia lui A. R. Weinberger (diametru 52 cm), realizat de artistul plastic reșițean Petru Comisarschi.¹⁰¹

*

De anii petrecuți la Viena de Caius Brediceanu ca ministru plenipotențiar al României, fiica sa, Olga, avea să-și amintească cu încântare: “Viena era în mijlocul Europei, un veritabil nod. Cine pleca în Occident cu trenul sau mașina, la legațiile noastre din alte capitale, la conferințe, invariabil trecea pe la noi, pe la Viena. Așa că nu era săptămână să nu avem cel puțin de două ori musafiri... La Viena aveam o viață nemaipomenit de culturală, nu exista seară să nu avem operă, teatru, concerte...”¹⁰²

Medalia lui Caius Brediceanu este realizată de Weinberger în 1930, primul

⁹⁸ Vezi *supra*, nota 69.

⁹⁹ “Erdélyi származásu híres bécsi szobrász különös tragédiája,” *Temesvári Hirlap* 34, nr. 174 (31 iulie 1936): 8 (se spune că artistul era născut la Anina).

¹⁰⁰ Nr. inv. Nt 1622 și Nt 1628 (informație Dana Bălănescu 9.10.2008).

¹⁰¹ Informație Erwin Josef Țigla (20.06.2018).

¹⁰² Brediceanu-Fruma, “Noi,” 72, 73.

an al diplomatului la Viena. Weinberger realizase între 1925–1928 mai multe medalii și plachete dedicate unor personalități legate de Banat (C. Orghidan, A. Veith, V. Blasian). Posibil ca inspirat de aceste exemple sau la recomandarea unuia dintre aceștia, Caius Brediceanu să fi comandat lui Weinberger o medalie și o placă cu portretul său. Artistul avea renumele unui foarte bun portretist, iar faptul că avea origini bănățene probabil că îl recomanda în plus. Aflat la Viena, Caius putea ușor să pozeze medalistului pentru realizarea unui portret cât mai realist. Nu cunoaștem numărul exemplarelor medaliei, doar ale plăcii: 7 exemplare.¹⁰³

Presupunem că, probabil mulțumit de rezultate, dovadă și fotografia realizată tot pe atunci a aversului și reversului medaliei sale (Pl. XIV), aflată în albumul cu fotografiile de la Viena din anii 1930–1932, Caius i-a solicitat lui Weinberger în 1932 realizarea unui portret al mamei sale, Cornelia Brediceanu. Nu avem informații dacă Cornelia a fost la Viena în acel an pentru realizarea portretului său sau Weinberger a lucrat după fotografii. Din fotografiile păstrate și explicația lor scrisă de Caius Brediceanu știm doar de vizita Corneliei Brediceanu la Viena între 17 septembrie–8 octombrie 1934 (Pl. XIII). Credem că placa dedicată Corneliei Brediceanu era un cadou pentru aniversarea a 76 de ani, pentru a fi dăruit unora dintre membrii familiei.

A. R. Weinberger este un medalist mai puțin cunoscut azi în România, de aceea prezentarea unor date biografice și a pieselor lucrate de el, cu accent pe medaliile și plachetele românești și îndeosebi pe cele bănățene, este un demers necesar, mai ales acum, când se împlinesc 140 de ani de la nașterea sa. Medalia diplomatului Caius Brediceanu este puțin cunoscută, iar placa Corneliei Brediceanu este inedită. Biografia lui Caius Brediceanu a fost trecută sub tăcere decenii întregi, în timp ce biografia mamei sale, soția avocatului și omului politic Coriolan Brediceanu, este cunoscută în cercul restrâns al familiei

¹⁰³ Vezi *supra*, nota 7.

** Adresăm mulțumiri: d-nei dr. Dana Bălănescu din Reșița, fost muzeograf, pentru unele informații inedite despre medaliile lui A. R. Weinberger; d-nei dr. Cristiana Tătaru, muzeograf la Muzeul Național de Istorie a României, pentru informațiile referitoare la medalia Caius Brediceanu din colecția MNIR; d-lui Cristian-Oliviu Gaidoș, muzeograf la Muzeul de Istorie, Etnografie și Artă Plastică din Lugoj, pentru informațiile privind piesele semnate de Weinberger din colecția acestui muzeu; d-lui Erwin Josef Țigla, președintele Forumului Democrat al Germanilor din jud. Caraș-Severin, pentru informațiile despre basorelieful A. R. Weinberger din Reșița; d-lui Mihai-Octavian Groza, președintele Despărțământului ASTRA Sebeș, pentru informații despre familia Brediceanu dintr-o sursă bibliografică mai greu accesibilă; d-nei dr. Ligia Drăghici, arhivist la Serviciul Județean Timiș al Arhivelor Naționale, pentru traducerea în lb. engleză a rezumatului; colegilor: Marius Cornea, muzeograf la MNB, pentru informațiile în legătură cu donațiile lui Caius Brediceanu și Milan Șepețan, fotograf la MNB, pentru fotografierea pieselor.

și apropiaților. Din această perspectivă, evocarea gravorului Anton Rudolf Weinberger, prezentarea celor trei piese medalistice realizate de el și evocarea modelelor portretizate de el, Caius și Cornelia Brediceanu, într-o poveste legată de Banat și de una din marile familii bănățene, constituie – sperăm – o încercare reușită de “restituire”.

PORTRAITS OF BREDICEANU FAMILY MEMBERS FROM LUGOJ BY ANTON RUDOLF WEINBERGER

Abstract

There are presented three special medal pieces representing members of the well-known Brediceanu family from Lugoj, kept in the medal collection of the National Museum of Banat in Timisoara (NMB), pieces made by Anton Rudolf Weinberger (Reșița, 1879 – Vienna, 1936), a medalist born in Banat, but which activated most of his life in Vienna. The paper is about a bronze medal and a bronze unifacies plaque, made in 1930, dedicated to the diplomat Caius Brediceanu (1879–1953), as well as a unique piece: a 1932 bronze unifacies plaque dedicated to his mother, Cornelia Brediceanu (1856–1951). Caius Brediceanu’s medal was donated by himself to the museum from Timisoara in 1930, but in the case of the other two pieces the information about the year and the circumstances in which they entered the museum’s collection are missing.

Starting from the three pieces, using different sources (including unpublished photographs, diaries and memories of some members of the Brediceanu family or their descendants), the biographies of Caius Brediceanu and Cornelia Brediceanu are presented. Recently, the historians started to speak again – after a few decades of silence – about the diplomat Caius Brediceanu, the plenipotentiary minister of Romania between 1928–1939 in Rio de Janeiro, the Vatican, Vienna and Helsinki. Instead, the biography of his mother, Cornelia Brediceanu (born Rădulescu), the wife of the lawyer and politician Coriolan Brediceanu (1850–1909), was only known to the close. Cultivated, talented pianist, she dedicated her entire life to her family in the house situated in the center of Lugoj, on Făgetului street no. 4 (today Victor Vlad Delamarina street). At the same time, there are presented biographical landmarks of other members of this famous family from Lugoj.

The three medal pieces were made by A. R. Weinberger in Vienna during the period when Caius Brediceanu was the plenipotentiary minister of Romania there (1930–1936). Since A. R. Weinberger is a lesser-known medalist in Romania today, biographical data and pieces he has produced are presented, focusing on Romanian medals and plaques and especially on those related to Banat. From this perspective, the presentation of the pieces from the NMB collection and the evocation of the three personalities from Banat (of the engraver and his models), represents a necessary “restitution”.

1.

2.

Pl. I. Medalia dedicată diplomatului Caius Brediceanu, gravor Anton Rudolf Weinberger, 1930, colecția MNB (1. avers; 2. revers). / Medal dedicated to diplomat Caius Brediceanu, engraver Anton Rudolf Weinberger, 1930, the NMB collection (1. obverse; 2. reverse).

Pl. II. Placa unifacies dedicată diplomatului Caius Brediceanu, gravor Anton Rudolf Weinberger, 1930 (colecția MNB). / Unifacies plaque dedicated to diplomat Caius Brediceanu, engraver Anton Rudolf Weinberger, 1930 (NMB collection).

Pl. III. Placa unifacies dedicată Corneliei Brediceanu, gravor Anton Rudolf Weinberger, 1932 (colecția MNB). / Unifacies plaque dedicated to Cornelia Brediceanu, engraver Anton Rudolf Weinberger, 1932 (NMB collection).

Pl. IV. Cornelia Brediceanu (1856–1951), (fotografie din colecția MNB). / Cornelia Brediceanu (1856–1951), (photography from the NMB collection).

Pl. V. Coriolan Brediceanu (1850–1909), (fotografie din colecția MNB). / Coriolan Brediceanu (1850–1909), (photography from the NMB collection).

Pl. VI. Cornelia și Coriolan Brediceanu împreună cu copiii: Caius, Tiberiu și Sempronia, 1890 (fotografie din colecția MNB). / Cornelia and Coriolan Brediceanu together with the children: Caius, Tiberiu and Sempronia, 1890 (photography from the NMB collection).

Pl. VII. Cornelia Brediceanu împreună cu ficele Sempronia și Cornelia, Lugoj (fotografie nedată din colecția MNB). / Cornelia Brediceanu with her daughters Sempronia and Cornelia, Lugoj (undated photograph from the NMB collection).

Pl. VIII. Cornelia Brediceanu împreună cu cei patru copii: Sempronia (lângă ea), Caius, Cornelia, Tiberiu (în spate, de la stg. la dr.), Lugoj (fotografie nedată din colecția MNB). / Cornelia Brediceanu with her four children: Sempronia (next to her), Caius, Cornelia, Tiberiu (behind, from left to right), Lugoj (undated photography from the NMB collection).

Pl. IX. Caius Brediceanu (1879–1953), (fotografie cu semnătură, nedată, din colecția MNB). / Caius Brediceanu (1879–1953), (photography with signature, undated, from the NMB collection).

Pl. X. Diplomatul Caius Brediceanu, Rio de Janeiro (fotografie din anii 1928–1929 din colecția MNB). / The diplomat Caius Brediceanu, Rio de Janeiro (photography from 1928–1929 from the NMB collection).

Pl. XI. Imagine din Rio de Janeiro care se regăsește pe reversul medaliei lui Caius Brediceanu din 1930 (fotografie din colecția MNB). / Image from Rio de Janeiro; same image on the reverse of Caius Brediceanu's medal from 1930 (photography from the NMB collection).

Pl. XII. Caius Brediceanu (al treilea din dr.) la dineul oferit cu ocazia aniversării a 10 ani de existență a României reîntregite, Rio de Janeiro, 1.XII.1928 (fotografie din colecția MNB). / Caius Brediceanu (third from right) at the dinner offered on the occasion of the anniversary of 10 years of existence of the united Romania, Rio de Janeiro, 1.XII.1928 (photography from the NMB collection).

Pl. XIII. Cornelia Brediceanu la Viena, alături de Caius Brediceanu, Cornelia Blaga-Brediceanu, Dorli Blaga și Lucian Blaga, 1934 (fotografie din colecția MNB). / Cornelia Brediceanu in Vienna, together with Caius Brediceanu, Cornelia Blaga-Brediceanu, Dorli Blaga and Lucian Blaga, 1934 (photography from the NMB collection).

Pl. XIV. Fotografie interbelică a medaliei lui Caius Brediceanu din albumul *Vienna. 1930–1932* al lui Caius Brediceanu (colecția MNB). / Interwar photograph of Caius Brediceanu's medal from Caius Brediceanu's album entitled *Vienna. 1930–1932* (NMB collection).

Pl. XV. Cornelia Brediceanu la aniversarea a 80 de ani, alături de Caius Brediceanu (rândul de jos, în stg.), Dorli Blaga, Tiberiu Brediceanu (rândul de jos, în dr.), Sempronia, Cornelia Blaga-Brediceanu, Lucian Blaga, Mihai Brediceanu, Olga Brediceanu și Caius Brediceanu jr. (rândul de sus, de la stg. la dr.), Lugoș, 20 august 1936 (fotografie din colecția MNB). / Cornelia Brediceanu on the 80th anniversary, with Caius Brediceanu (bottom row, left), Dorli Blaga, Tiberiu Brediceanu (bottom row, right), Sempronia, Cornelia Blaga-Brediceanu, Lucian Blaga, Mihai Brediceanu, Olga Brediceanu and Caius Brediceanu jr. (top row, from left to right), Lugoș, the 20th of August 1936 (photography from the NMB collection).

Pl. XVI. Cornelia Brediceanu (așezată, în stg.) la aniversarea a 80 de ani. În dr. Tiberiu Brediceanu (așezat), în spatele lui, Olga Brediceanu, Lucian Blaga și Caius Brediceanu. Casa de la vie, Lugoj, 20 august 1936 (fotografie din colecția MNB). / Cornelia Brediceanu (seated, on the left) on the 80th anniversary. On the right Tiberiu Brediceanu (sitting), behind him, Olga Brediceanu, Lucian Blaga and Caius Brediceanu. Vineyard house, Lugoj, the 20th of August 1936 (photography from the NMB collection).

Pl. XVII. Cornelia Brediceanu în curtea casei din Lugoj, 1931 (fotografie din colecția MNB). / Cornelia Brediceanu in the courtyard of the house from Lugoj, 1931 (photography from the NMB collection).